

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-28>

УДК 330.341.1:338.2:338.45:330.3

ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

FORMATION OF A COMPREHENSIVE MECHANISM FOR MANAGING INVESTMENT AND INNOVATION SUPPORT OF ENTERPRISES IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGY

Рожок Сергій Володимирович

аспірант,

Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2882-2658>

Rozhok Serhii

«KROK» University

У статті досліджено питання формування комплексного механізму управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств сфери інформаційних технологій. Актуальність теми проведеного дослідження обумовлена тим, що проблематика управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств є питанням складним та багатоаспектним, вона визначається як складністю самих об'єкту та предмету дослідження так і необхідністю дослідження численних взаємозв'язків та взаємодій, які виникають в процесі управління інвестиційно-інноваційною діяльністю та її забезпеченням, так і пов'язаністю цих процесів з питанням розвитку соціально-економічних систем загалом та отриманням мультиплікативних, синергетичних системних ефектів, які забезпечуються завдяки здійсненню інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств як складових відкритих систем більш високого рівня.

Ключові слова: управління, інвестиційно-інноваційне забезпечення, підприємства сфери інформаційних технологій, управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням, механізми управління, підходи до управління.

The article studies the formation of a complex mechanism for managing investment and innovation support of enterprises in the field of information technologies. The relevance of the topic of the study is due to the fact that the problems of management of investment and innovation support of enterprises are a complex and multifaceted issue, it is determined both by the complexity of the object and subject of research and the need to study numerous interconnections and interactions that arise in the process of managing investment and innovation activities and its provision, and by the connection of these processes with the development of socio-economic systems in general and obtaining multiplicative, synergistic system effects, which are provided through the implementation of investment and innovative development of enterprises as components of open systems of a higher level. The mechanism of investment and innovation support is considered as a formed model that is detailed and can be applied in the process of financing, development and implementation of innovations. The direct process of investment and innovation activity is carried out through the implementation and effective operation of the mechanism for managing investment and innovation support, which includes methods and means, as well as tools through which practical measures will be carried out. Enterprises in the field of information technology have their own characteristics and significant differences in functioning are associated with a high level of manufacturability, innovative activity and intangible results of work. In the process of conducting research, it became possible to systematize and structure the components of the management system of investment and innovation support, namely: subjects and objects of management, legislative regulatory and legal support, methodological support, the need to develop the organizational structure and resources and resource provision, the formation of a favorable investment and innovation environment, the development of infrastructure, investments and innovations, the activities of relevant structures and institutions,

the formation of the mechanism of investment and innovation support and the introduction of methods, means, management tools, as well as to generalize the main principles of management of investment and innovation support.

Keywords: management, investment and innovation support, enterprises in the field of information technologies, management of investment and innovation support, management mechanisms, approaches to management.

Постановка проблеми. Проблематика управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств є питанням складним та багатоаспектним, вона визначається як складністю самих об'єкту та предмету дослідження так і необхідністю дослідження численних взаємозв'язків та взаємодій, які виникають в процесі управління інвестиційно-інноваційною діяльністю та її забезпеченням, так і пов'язаністю цих процесів з питанням розвитку соціально-економічних систем загалом та отриманням мультиплікативних, синергетичних системних ефектів, які забезпечуються завдяки здійсненню інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств як складових відкритих систем більш високого рівня.

Механізм інвестиційно-інноваційного забезпечення розглядають як сформовану модель, яка деталізується та може бути застосованою в процесі фінансування, розробки та впровадження інновацій. Безпосередній процес інвестиційно-інноваційної діяльності здійснюється завдяки впровадженню та ефективній дії механізму управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням який включає методи та засоби, а також інструментарій, завдяки яким будуть здійснюватися практичні заходи. Підприємства сфери інформаційних технологій мають свої особливості та значні відмінності функціонування пов'язані із високим рівнем технологічності діяльності, інноваційною активністю та нематеріальними результатами роботи та мають значну залежність з суб'єктами інших сфер економічної діяльності та вплив на їх функціонування. Саме тому розгляд складових та засад формування механізмів управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств сфери інформаційних технологій має важливе значення та актуальність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню інвестиційно-інноваційного розвитку та забезпечення присвячено праці багатьох науковців, думки та бачення яких в цьому питанні мають суттєві відмінності, що визначає наявність багатьох напрямів наукових досліджень цієї проблематики. У дослідженнях О. Амоша, Ніколаєнко А. [1] інноваційна діяльність підприємств та її інвестиційне

забезпечення розглядалося як складова загальної національної інноваційної системи стан та функціонування якої здійснює безпосередній вплив на формування інвестиційного клімату та інноваційного середовища в якому здійснюють свою діяльність окремі підприємства. У праці І. Верхоляд [2] досліджено методичні засади формування інвестиційного механізму підприємства виявлено принципи побудови, складові та особливості функціонування. Науковцями В. Волощук, Ю. Волощук, С. Богачик, О. Іванишин [3; 4] досліджено теоретико- методичні засади впровадження інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств та аспекти ресурсного забезпечення інноваційної діяльності. Науковці В. Дикань, В. Зубенко [5] акцентували увагу на необхідності розбудови інфраструктури інвестиційно-інноваційної діяльності, ринкових суб'єктів інвестиційного інноваційного середовища. У праці Я. Жаліло, С. Архиреевої, Я. Базилук [6], досліджувалися проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки загалом. Науковцем С. Захарінін [7], досліджено методичні засади інвестування в інноваційну діяльність підприємств в контексті сформованої парадигми.

Ю. Кіндзерський [8], досліджував питання впливу інноваційного потенціалу підприємств на механізм інноваційного розвитку та впровадження структурних трансформацій. У дослідженнях О. Кириченко розроблено комплекс механізмів інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості, а саме: інституційно-правового, економічного, організаційного механізмів та інструментарію за кожним із них та механізму технологічної інтеграції, застосування якого забезпечуватиме пріоритетне інноваційно-технологічне впровадження змін [9].

У дослідженнях І. Крейдич, К. Бояринової, О. Овчар [10] механізм управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств досліджується як невід'ємна складова системи управління. На думку Н. Мігай [11] ефективно функціонування механізму інвестиційно-інноваційного забезпечення потребує формування сприятливого інвестиційного клімату.

Дослідник Л. Пельтек [12] зосереджує свою увагу на аспектах стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності та пошуку джерел її фінансування. Представлені в публікації І. Верхоляд, С. Стахурської [13] наукові бачення свідчать, що вони ґрунтуються на техніко-технологічних підходах, оскільки головна увага в таких механізмах зосереджена саме на техніко-технологічному оновленні виробництва як основі формування механізмів управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням. У праці О. Ястремської [14] досліджено складові та взаємозв'язки механізму управління інвестиційним забезпечення процесів інноваційної діяльності підприємств.

Незважаючи на чисельність праць з цієї проблематики обґрунтування формування комплексного механізму управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств сфери інформаційних технологій в сучасних економічних умовах економіки відновлення та активного впровадження цифрових технологій ще потребує подальшого ґрунтовного вивчення.

Формулювання мети статті. Метою статті є дослідження формування комплексного механізму управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств сфери інформаційних технологій. З метою здійснення дослідження було використано системний, структурний, процесний, статистичний аналітичний, динамічний наукові підходи, методи аналізу, порівняння, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інвестиційно-інноваційне забезпечення» найчастіше визначається як інвестиційне чи фінансове забезпечення інноваційної діяльності, а його сутністю виступає забезпечення інноваційної діяльності, інноваційних процесів необхідним для цього обсягом фінансових ресурсів та інвестицій [10, 13]. Водночас, таке забезпечення має свої характерні ознаки та особливості, пов'язані з високою ризиковістю інвестицій в інновації та значними обсягами фінансових інвестиційних ресурсів, які необхідні для здійснення інноваційної діяльності. Загалом інновації є процесами дорого вартісними та високо ризиковими, як за безпосередніми процесами їх здійснення, так і за отриманими результатами, їх окупністю, прибутковістю. Безумовно ефективність таких інвестицій залежить від рівня новизни та цінності таких розробок-інновацій. Водночас, інноваційний розвиток підприємства та сама можливість його здійснення залежать від наявності необхідних

фінансових та інвестиційних ресурсів, спрямованих підприємством на здійснення інноваційної діяльності, така взаємозалежність породжує замкнене коло проблем розвитку, яке має певний деструктивний алгоритм: на підприємствах відсутній розвиток внаслідок відсутності інновацій, а інновації відсутні, бо немає необхідних для цього коштів а кошти відсутні внаслідок неефективної діяльності та відсутності економічного зростання. Саме тому кореляція та залежність між інвестиційними, фінансовими ресурсами спрямованими в інновації та інноваційною активністю та її результати для підприємства є обоюдною та визначається в численних працях науковців-практиків.

Управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств потребує визначення системи управління та складових механізму управління.

Система управління, її сутність, значення, складові та механізми формування широко та всебічно досліджувалися в працях багатьох провідних науковців [9, 12]. Характеризуючи систему інвестиційно-інноваційного забезпечення підприємств сфери інформаційних технологій необхідним є приведення її типологічних характеристик та ознак. Так, невід'ємними складовими системи управління виступають суб'єкти та об'єкти управління. Суб'єктами управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням є керівники підприємств та організацій, що ініціюють питання інноваційного розвитку та залучення інвестицій, а також керівники, що приймають рішення про інвестування, залучення інвестицій; також суб'єктами інвестиційної діяльності виступають менеджери всіх рівнів, що приймають рішення на певних управлінських рівнях відповідно до делегованих їм прав та повноважень, та виконують управлінські регулюючі та інші функції у здійсненні інвестиційно-інноваційної діяльності. Також суб'єктами інвестиційно-інноваційного забезпечення виступають організації, підприємства, фонди, фінансово-кредитні інвестиційні установи чи заклади, компанії розробники інновацій всіх форм власності, задіяні в процесі інвестиційно-інноваційної діяльності та інвестиційно-інноваційного забезпечення [13]. Таким чином, суб'єкти інвестиційно-інноваційного забезпечення можуть бути представлені зовнішніми та внутрішніми суб'єктами.

Об'єктами управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням виступають фінансові (інвестиційні), а також матеріальні

(споруди, приміщення, станки, обладнання) та нематеріальні (бренди, інноваційні розробки, винаходи, патенти, ліцензії, ноу-хау та інші) ресурси, результати проведення фундаментальних та прикладних досліджень, НДДКР, винаходи та нові технології, програмне забезпечення, бази даних та інші активи, а також інвестиційно-інноваційні проекти, як об'єкти безпосереднього інвестування.

Здійснення управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням потребує відповідного законодавчого та нормативно-правового забезпечення, що формує прийняте та діюче в країні інвестиційне середовище, розроблення та прийняття необхідної документації, а саме стратегії інноваційного розвитку підприємства, розроблених інвестиційно-інноваційних проектів, проведеного бізнес-планування, технічних завдань на проекти та іншої документації.

Методичною основою управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням виступає вся сукупність наукових, науково-методичних розробок, методів, інструментів, що формують наукову основу цієї діяльності та напрацьовані науково-методичні рекомендації. Наступною необхідною складовою управління інвестиційним інноваційним забезпеченням є формування організаційної структури – підрозділів підприємств, які відповідатимуть за впровадження інвестиційної інноваційної діяльності. На макрорівні такою організаційною складовою процесів управління виступає інституційне забезпечення, формування та діяльність інститутів, установ, організацій, які приймають безпосередню участь у здійсненні інвестиційної інноваційної діяльності.

Управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням здійснюється на засадах принципів управління, а саме принципів: системності, структурності, динамічності, комплексності, послідовності, відповідальності, ефективності, новизни, інноваційності, техніко-технологічної відповідності, цілеспрямованості, стратегічної орієнтації, досяжності, економічної обґрунтованості, безпеки. Не менш важливого значення в управлінні інвестиційно-інноваційним забезпеченням має формування інвестиційного та інноваційного середовища та розбудова необхідної інфраструктури, інвестиційної інноваційної діяльності та інвестиційно-інноваційного забезпечення. Формування організаційних структур управління та здійснення інвестиційно-інноваційного забезпечення на мікрорівні підприємств потребує необхідного

обсягу кадрових, фінансових, матеріальних, інформаційних техніко-технологічних та інших ресурсів. Особливою складовою управління інвестиційно-інноваційним процесом виступає інформаційно-аналітичне забезпечення підприємства необхідним обсягом всебічної, і в першу чергу техніко-технологічної інформації.

Безпосередній процес інвестиційно-інноваційної діяльності здійснюється завдяки впровадженню та ефективній дії механізму інвестиційно-інноваційного забезпечення який включає методи та засоби, а також інструментарій, завдяки яким будуть здійснюватися практичні заходи.

Загалом механізм інвестиційного забезпечення є складним процесом, явищем, що має свої відмінності та особливості, які можуть видозмінюватися в часі та залежні від мети інвестиційної інноваційної діяльності.

Розбудова механізмів управління інвестиційним забезпеченням інноваційного розвитку досліджуються як з позицій статичного (в тому числі структурно-наукового підходу) так і динамічного (в тому числі процесно-циклічного та сценарного наукових підходів). Характерними ознаками статичного структурного підходу є виокремлення суб'єктно-об'єктних та функціонально-цільових складових.

Процесно-циклічний підхід розкриває взаємозв'язки та взаємозалежність між етапами життєвого циклу, інноваційної активності, що має здійснюватися підприємствами на кожному етапі та інвестиційним забезпеченням, яке має бути залучене для їх практичної реалізації.

Застосування сценарного підходу забезпечуватиме алгоритмізацію, поєднання структурного та процесно-циклічного наукових підходів та має науково-практичне застосування у формуванні механізму управління інвестиційним забезпеченням інноваційного розвитку підприємства.

Висновки. В процесі проведення досліджень стало можливим систематизувати та структурувати складові системи управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням, а саме: суб'єкти та об'єкти управління, законодавче нормативно-правове забезпечення, методичне забезпечення, необхідність розбудови організаційної структури та ресурси і ресурсне забезпечення, формування сприятливого інвестиційно-інноваційного середовища, розбудова інфраструктури, інвестицій та інновацій, діяльність відповідних структур

та інститутів, формування безпосередньо механізму інвестиційно-інноваційного забезпечення та впровадження методів, засобів, інструментів управління, а також узагальнити головні принципи управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням. Досліджуючи підходи до формування механізмів управ-

ління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємств сфери інформаційних технологій слід зазначити, що наковці визначають доцільність поділу наукових підходів до механізму управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням на дві групи підходів: статичний та динамічний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амоша О., Ніколаєнко А. Національна інноваційна система України в контексті міжнародних порівнянь. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. № 1 (39). С. 115-121.
2. Верхоляд І. Інвестиційний механізм підприємства: принципи побудови, складові та особливості реалізації. *Економічний вісник НТУУ КПІ*. 2012. № 9. С. 410-415.
3. Волощук В., Волощук Ю., Іванишин О. Інвестування інноваційного розвитку підприємств. *Інноваційна економіка*. 2020. № 3-4. С. 156-162. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.22>
4. Волощук В., Богачик С., Іванишин О. Формування ланцюгів постачань ресурсів в інноваційній системі агрологістики. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 13. С. 19-23. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/13.3>
5. Дикань В. Л., Зубенко В. О. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту: монографія. Х.: УкрДАЗТ. 2008. 194 с.
6. Жаліло Я. А., Архієреєв С. І., Базиліук Я. Б. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки. К.: НІСД. 2006. 120 с.
7. Захарін С. Інвестиції в інновації: теорія, парадигма, методологія досліджень. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4 (106). С. 60–64.
8. Кіндзерський Ю. В. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій. К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України. 2007. 408 с.
9. Кириченко О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції: монографія. К.: Університет КРОК. 2021. 368 с. <https://dspace.krok.edu.ua/handle/123456789/44>
10. Крейдич І., Бояринова К., Овчар О. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств: стан, проблеми, перспективи: монографія. К.: ЦНЛ. 2012. 427 с.
11. Мігай, Н. Логістичний потенціал як рушійна сила інноваційного розвитку регіону. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-18>
12. Пельтек Л. Розвиток регіональної промислової політики держави: теорія, методологія, механізми: монографія. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили. 2010. 268 с.
13. Стахурська, С. Методичні підходи до формування механізму інвестування інноваційного розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-49>
14. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади. Х.: Вид. ХДЕУ. 2004. 472 с.

REFERENCES:

1. Amosha O., Nikolaienko A. (2015). Natsionalna innovatsiina systema Ukrainy v konteksti mizhnarodnykh porivnian [National Innovation System of Ukraine in the Context of International Comparisons]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. vol. 1 (39). pp. 115-121.
2. Verkholiad I. (2012). Investytsiinyi mekhanizm pidpriemstva: pryntsyvy pobudovy, skladovi ta osoblyvosti realizatsii [Investment mechanism of the enterprise: principles of construction, components and features of implementation]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU KPI*. vol. 9. pp. 410-415.
3. Voloshchuk V., Voloshchuk Yu., Ivanyshyn O. (2020). Investuvannia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv [Investment in innovative development of enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*. vol. 3-4. pp. 156-162. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.22>
4. Voloshchuk V., Bohachyk S., Ivanyshyn O. (2020). Formuvannia lantsiuhiv postachan resursiv v innovatsiinii systemi ahrolohistyky [Formation of resource supply chains in the innovative system of agrologistics]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*. vol. 13. pp. 19-23. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/13.3>
5. Dykan V. L., Zubenko V. O. (2008). Zabezpechennia efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv zaliznychnoho transportu: monohrafiia [Ensuring the Efficiency of Innovation Activity of Railway Transport Enterprises: Monograph]. Kh.: UkrDAZT. (in Ukrainian).

6. Zhalilo Ya. A., Arkhiereiev S. I., Bazyluk Ya. B. (2006). Problemy ta priorytety formuvannya innovatsiinoi modeli rozvytku ekonomiky [Problems and priorities of the formation of an innovative model of economic development]. K.: NISD. (in Ukrainian).

7. Zakharin S. (2010). Investytsii v innovatsii: teoriia, paradyhma, metodolohiia doslidzhen [Investment in innovation: theory, paradigm, research methodology. Aktualni problemy ekonomiky]. vol. 4 (106). pp. 60–64.

8. Kindzerskyi Yu.V. (2007). Promyslovyi potentsial Ukrainy: problemy ta perspektyvy strukturno-innovatsiinykh transformatsii. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій K.: In-t ekonomiky ta prohnozuvannya NAN Ukrainy. (in Ukrainian).

9. Kyrychenko O. (2021). Investytsiino-innovatsiine zabezpechennia promyslovosti Ukrainy v umovakh Chetvertoi promyslovoi revoliutsii: monohrafiia [Investment and Innovation Support of the Industry of Ukraine in the Conditions of the Fourth Industrial Revolution: Monograph]. K.: Universytet KROK. (in Ukrainian). <https://dspace.krok.edu.ua/handle/123456789/44>

10. Kreidych I., Boiarynova, K., Ovchar O. (2012). Innovatsiino-investytsiina diialnist pidpriemstv: stan, problemy, perspektyvy: monohrafiia [Innovation and Investment Activity of Enterprises: State, Problems, Prospects: Monograph]. K. : TsNL. (in Ukrainian).

11. Mihai N. (2022). Lohistychnyi potentsial yak rushiina syla innovatsiinoho rozvytku rehionu [Logistics potential as a driving force of innovative development of the region]. *Ekonomika ta suspilstvo*. vol. 36. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-18>

12. Peltek L. (2010). Rozvytok rehionalnoi promyslovoi polityky derzhavy: teoriia, metodolohiia, mekhanizmy: monohrafiia [Development of Regional Industrial Policy of the State: Theory, Methodology, Mechanisms: Monograph]. Mykolaiv: ChDU im. Petra Mohyly. (in Ukrainian).

13. Stakhurska S. (2022). Metodychni pidkhody do formuvannya mekhanizmu investuvannya innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Methodological Approaches to the Formation of the Mechanism of Investment in the Innovative Development of Enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo*. vol. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-49>

14. Iastremska O. M. (2004). Investytsiina diialnist promyslovykh pidpriemstv: metodolohichni ta metodychni zasady [Investment Activity of Industrial Enterprises: Methodological and Methodological Principles]. Kh.: Vyd. KhDEU. (in Ukrainian).

Дата надходження статті: 17.04.2026

Дата прийняття статті: 07.05.2026

Дата публікації статті: 15.05.2026